

Тетяна Володимирівна СТАДНЮК

асистент кафедри обліку і аудиту,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Тетяна Олександрівна ШМАТКОВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
E-mail: shmatkovska2016@gmail.com

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Стаднюк, Т. В. Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі Волинської області [Текст] / Тетяна Володимирівна Стаднюк, Тетяна Олександрівна Шматковська // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 1. – С. 79-87. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Потреба аналітичного дослідження процесу налагодження та подальшого розвитку динаміки економічного транскордонного та інших видів зовнішньоекономічного співробітництва Волинської області із країнами-партнерами в контексті їх зовнішньоторговельної діяльності не викликає жодних сумнівів в умовах формування нових викликів сучасності та посилення євроінтеграційних прагнень України.

Мета статті – провести статистичне дослідження зовнішньої торгівлі Волинської області, окреслити основні тенденції сучасного стану та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону.

Метод (методологія). У роботі використовувалися методи порівняння, групування, узагальнення, а також статистичні методи, необхідність застосування яких визначена метою та завданнями дослідження: абсолютні та відносні величини, табличний, графічний, аналіз тенденцій розвитку.

Результати досліджень. У статті проаналізовано стан зовнішньої торгівлі товарами та послугами Волинської області. Досліджено обсяги експортно-імпортних операцій регіону в динаміці, їх географічну та товарну структуру, відносні показники зовнішньоторговельної діяльності, її інтенсивність та ефективність. Установлено, що протягом 2010-2013 рр. спостерігалася чітка тенденція зростання показників зовнішньої торгівлі Волині. Проте у 2014-2015 рр. зовнішньоторговельний оборот області характеризувався значним падінням його обсягів, що спричинено економіко-політичною ситуацією у країні. Слід зауважити, що вперше з 2000 р. регіон отримав позитивне сальдо зовнішньої торгівлі. Обґрунтовано, що перспективами зовнішньоекономічної діяльності області є розвиток туристичної та рекреаційної діяльності, нарощування експортного потенціалу, поглиблення транскордонної та євро регіональної співпраці.

Ключові слова: зовнішня торгівля; зовнішньоторговельний оборот; експорт; імпорт; статистичний аналіз.

Tetyana Volodymyrivna STADNYUK

Assistant,
Department of accounting and audit,
Lesya Ukrainka Eastern European National University

Tetyana Oleksandrivna SHMATKOVSKA

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Accounting and Audit,
Lesya Ukrainka Eastern European National University
E-mail: shmatkovska2016@gmail.com

STATISTICAL ANALYSIS OF EXTERNAL TRADE OF THE VOLYN REGION

Abstract

Introduction. *The need for analytical research of the process of establishing and further development of the dynamics of cross-border economic and other types of foreign economic cooperation of the Volyn region with the countries-partners in the context of their foreign trade is no doubt under the conditions of formation of new contemporary challenges and the strengthening of European integration aspirations of Ukraine.*

Purpose. *The aim of the article is to conduct statistical research of Volyn region foreign trade, to outline the main trends of the modern state and prospects of development of foreign economic activity of the region.*

Method (methodology). *In the study we have used the methods of comparison, grouping, generalization, and statistical methods, the necessity of which is determined by the purpose and objectives of the study: absolute and relative values, tabular, graphical, trend analysis development.*

Results. *The article analyses the external trade by goods and services of Volyn region. The paper investigates the export and import operations of the region in dynamics, its geographical and commodity structure, the relative indicators of foreign trade activity, its intensity and efficiency. It has been determined that during 2010-2013 it was a clear trend of growth of foreign trade of the Volyn region. It is found out that in 2014-2015 the foreign trade turnover of the region was characterized by a significant reduction of its volume due to the economic and political situation in the country. It should be noted, that it was the first time since 2000 that the region received a positive balance of the foreign trade. The prospects of foreign economic activity of the region can be determined as the development of tourist and recreational activities, increasing of the export potential and deepening of the processes of cross-border cooperation and European integration.*

Keywords: *foreign trade; the foreign trade turnover; export; import; statistical analysis.*

JEL classification: O18, R11, R51

Вступ

Загальновідомо, що зовнішня торгівля є однією з найбільш розвинених традиційних форм зовнішньоекономічних відносин, реалії сучасності розвитку яких характеризуються поглибленням процесів регіонального міждержавного співробітництва та партнерства, а також інтеграції у діяльність світового господарства.

Необхідно зауважити, що Волинська область має досить вигідне та унікальне географічне розташування, переваги якого полягають у тому, що вона межує із більшістю країн – сусідів України, серед яких – діючі члени Європейського Союзу, що має досить суттєве значення у контексті подальшого посилення та налагодження євроінтеграційних процесів нашої держави. Викладене підтверджує особливу актуальність аналітичного дослідження сучасних тенденцій зовнішньої торгівлі та виявлення динаміки розвитку транскордонного співробітництва у Волинській області.

Аналітичному дослідженню сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та її регіонів присвячені праці таких вітчизняних науковців, як М. Бутко, М. Козік [1], Д. Бікулова [2; 3], Т. Вишинська [4], Г. Голубова [5], Л. Дашутіна [6], Л. Черчик [7] та інших [11].

Мета та завдання статті

Метою дослідження є проведення аналізу зовнішньої торгівлі Волинської області, виявлення основних тенденцій сучасного стану та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону.

Для досягнення поставленої мети доцільно дослідити динаміку обсягів експортно-імпорتنних операцій області, їх географічну та товарну структуру, відносні показники зовнішньоторговельної

діяльності, її інтенсивність та ефективність, узагальнити отримані результати та окреслити перспективи розвитку регіону у сфері зовнішньої торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження

Волинь – єдиний регіон України, який має кордон з країнами Європейського та Митного союзів. На півночі Волинська область межує з Брестською областю Республіки Білорусь, а на заході – з Холмським і Замостським воєводствами Республіки Польща. Завдяки вигідному економіко-географічному розташуванню області сфера міжнародної торгівлі є вагомою та динамічною складовою економіки регіону, хоча й характеризується незначними показниками відносно зовнішньоторговельного обороту України. Так питома вага Волинської області у зовнішній торгівлі України товарами складає 1,7 % експорту та 1,7 % імпорту, а у зовнішній торгівлі послугами – 0,5 % та 0,3 % відповідно [8].

Таблиця 1. Показники зовнішньої торгівлі Волинської області* за 2010-2015 рр.

Показники	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Абсолютні показники зовнішньої торгівлі, млн дол. США						
Зовнішньоторговельний оборот Волинської області	1063,2	1763,9	1702,8	1817,8	1531,7	1320,6
Експорт	464,0	679,7	659,2	686,4	745,7	683,2
у т. ч. товарів, %	93,7	95,1	91,9	91,6	91,9	92,5
послуг, %	6,3	4,9	8,1	8,4	8,1	7,5
Імпорт	599,2	1084,2	1043,6	1131,4	786,0	637,4
у т. ч. товарів, %	95,4	97,7	97,3	96,2	97,4	97,6
послуг, %	4,6	2,3	2,7	3,8	2,6	2,4
Сальдо	-135,2	-404,5	-384,4	-445,0	-40,3	+45,8
2. Темпи зростання зовнішньої торгівлі, %						
зовнішньоторговельного обороту	–	165,9	96,5	106,8	84,3	86,2
експорту	–	146,5	97,0	104,1	108,6	91,6
імпорту	–	180,6	96,3	108,4	69,5	81,1
3. Коефіцієнт покриття експортом імпорту, %						
4. Індекс «умов торгівлі», %	106,7	104,1	89,0	99,8	96,4	91,6
5. Індекс імпоротної залежності (імпортна квота), %	32,9	48,9	41,7	43,8
6. Експортна квота, %	25,5	30,7	26,3	26,6
7. Індекс чистої торгівлі	-0,13	-0,23	-0,23	-0,24	-0,03	0,03
8. Показники інтенсивності зовнішньої торгівлі, дол./особу						
експорт на душу населення	448,8	657,1	636,3	661,8	718,0	656,8
імпорт на душу населення	579,6	1048,1	1007,4	1090,8	756,8	612,8
зовнішньоторговельний оборот на душу населення	1028,3	1705,2	1643,8	1752,6	1474,8	1269,6

*Розраховано за даними статистичного щорічника Волині за 2015 рік та Головного управління статистики у Волинській області [9; 10]

Згідно з даними офіційної статистики зовнішній торгівлі Волині протягом 2010-2013 рр. була притаманна позитивна динаміка. У 2014-2015 рр. зовнішньоторговельний оборот області характеризувався значним падінням обсягів. Подібна тенденція спостерігається і в експорті, обсяги якого у 2015 р. впали на 8,4 % порівняно з 2014 р. Для імпоротної діяльності характерні ще вищі темпи: падіння обсягів надходжень з-за кордону становили 18,9 %. Аналогічна ситуація спостерігається й на рівні держави: за підсумками 2015 р. падіння експорту товарів загалом по Україні склало 29,3 %, послуг – 17,1 %; падіння імпорту товарів становило 31,1 %, послуг – 19,32 % порівняно з 2014 р.

Індекс чистої торгівлі протягом 2010-2014 рр. був від'ємний, що свідчило про суттєве перевищення імпорту над експортом. Проте перевищення темпів падіння імпорту над темпами падіння експорту у 2015 р. призвело до появи позитивного сальдо зовнішньої торгівлі області, рівень якого склав 45,8 млн дол. США.

Частка імпорту у валовому регіональному продукті (ВРП) області, яка характеризує рівень залежності регіону від імпорту товарів та послуг, у 2013 р. складала 43,8 %. Для оцінки експортоорієнтованості регіону визначають частку експорту у ВРП. За розрахунками М. Козік та М. Бутко, які досліджували динаміку розвитку експортного потенціалу регіональної економіки, Волинь належить до регіону з динамічно розвинутим експортним потенціалом [1, с. 10].

Значення індексу «умов торгівлі» протягом 2012-2015 рр. < 1, тобто умови торгівлі погіршувалися порівняно з базовим періодом.

Показники інтенсивності зовнішньоекономічної діяльності регіону характеризуються падінням величини експорту, імпорту та зовнішньоторговельного обороту, що припадає на одного мешканця області.

Структура зовнішньоторговельного обороту Волинської області є наступною: 95 % складає зовнішньоторговельний оборот товарами, а 5 % – послугами. У структурі експорту товари займають 92,5 %, а імпорту – 97,6 %.

Таблиця 2. Показники зовнішньої торгівлі товарами* за 2010-2015 рр.

Показники	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Кількість підприємств, що здійснювали зовнішню торгівлю товарами						
експорт	329	329	319	308	319	...
імпорт	490	437	472	479	465	...
2. Кількість країн-партнерів	91	95	100	97	98	106
3. Абсолютні показники зовнішньої торгівлі товарами, млн дол. США						
Зовнішньоторговельний оборот	1006,3	1706,0	1621,0	1717,8	1450,9	1253,7
Експорт	434,8	646,4	605,8	628,8	685,4	631,7
Імпорт	571,5	1059,6	1015,2	1089,0	765,5	622,0
Сальдо	-136,7	-413,2	-409,4	-460,2	-80,1	9,7
4. Темпи зростання зовнішньої торгівлі товарами, %						
зовнішньоторговельного обороту	–	169,5	95,0	106,0	84,5	86,4
експорту	–	148,7	93,7	103,8	109,0	92,2
імпорту	–	185,4	95,8	107,3	70,3	81,3

*Розраховано за даними статистичного щорічника Волині за 2015 рік та Головного управління статистики у Волинській області [9; 10]

У 2015 р. обсяг експорту товарів порівняно з 2014 р. зменшився на 7,8 % і становив 631,7 млн дол. США, імпорту – на 18,7 % і складав 622 млн дол. Позитивне сальдо склало 9,7 млн дол. США проти від'ємного 80,1 млн дол. США у 2014 р. Щодо структури експорту-імпорту товарів за районами і містами, то підприємствами Луцького району сформовано 43,1 % загальнообласного обсягу експорту товарів та 32,7 % – імпорту; підприємствами м. Луцька – 33,3 % та 40,5 %; м. Нововолинська – 5,4 % та 16,4 % відповідно. Кількість місцевих підприємств, які поставляють товари за кордон, перевищує 300, а тих, що ввозять продукцію з-за меж митної території нашої держави – 400.

Рівень розвитку зовнішньоекономічного сектору регіону визначається не тільки обсягом, а й показниками структури зовнішньоекономічної діяльності – товарної, географічної, інституціональної. Товарна структура зовнішньоекономічних відносин дає змогу виявити ступінь розвитку економіки регіону.

Таблиця 3. Товарна структура зовнішньої торгівлі* за 2010-2015 рр.

Група товарів	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Експорт, %						
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	43,6	50,0	43,2	37,7	41,5	43,6
Деревина і вироби з деревини	9,7	10,2	12,5	12,8	13,6	12,8
Продукти рослинного походження (зернові культури, олійні рослини)	2,6	2,2	2,1	7,2	7,9	9,1
Продукти тваринного походження (м'ясо, яйця, молочні продукти, натур. мед)	16,2	13,2	9,8	10,7	6,0	5,0
Різні промислові товари (меблі)	8,1	8,6	10,0	10,0	10,9	7,8
Імпорт, %						
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	21,8	23,3	17,3	16,9	24,6	35,1
Засоби наземного транспорту, крім залізничного	14,6	21,8	38,7	34,9	26,4	19,7
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	12,8	9,3	11,1	10,5	15,6	17,7

*Розраховано за даними статистичного щорічника Волині за 2015 рік та Головного управління статистики у Волинській області [9; 10].

Так у загальнообласному обсязі експорту товарів найбільшу частку займають машини, обладнання та механізми – 43,6% становили готові вироби. Зросла питома вага поставок зернових культур, насіння і плодів олійних рослин з 2,6 % до 9,1 % у 2015 р. Значно зменшились за 2010-2015 рр. об'єми реалізації продуктів тваринного походження – на 11,2 %% (структурні зрушення вимірюються у процентних пунктах: 5%-16,2%). Вагомими є поставки деревини і виробів з неї – 12,8 %.

В імпорті переважали надходження засобів наземного транспорту, крім залізничного, – 19,7 %, механічних пристроїв та електротехнічного обладнання – 35,1 %, пластмас, полімерних матеріалів, каучуку, гуми – 17,7 %, м'яса і субпродуктів.

Географічна структура не лише характеризує ступінь розвитку зовнішньоекономічних відносин регіону з іншими країнами світу, а й показує певну її залежність від взаємовідносин з тією чи іншою країною.

Зовнішня торгівля товарами здійснюється з 106 країнами світу, основними з яких є країни Європейського Союзу – на них припадало 72,2 % обсягів експорту товарів та 85,9 % імпорту у 2015 р. Найвагоміші експортні операції серед країн-членів ЄС здійснювались з Австрією, Італією, Нідерландами, Німеччиною, Польщею, Словаччиною, Угорщиною.

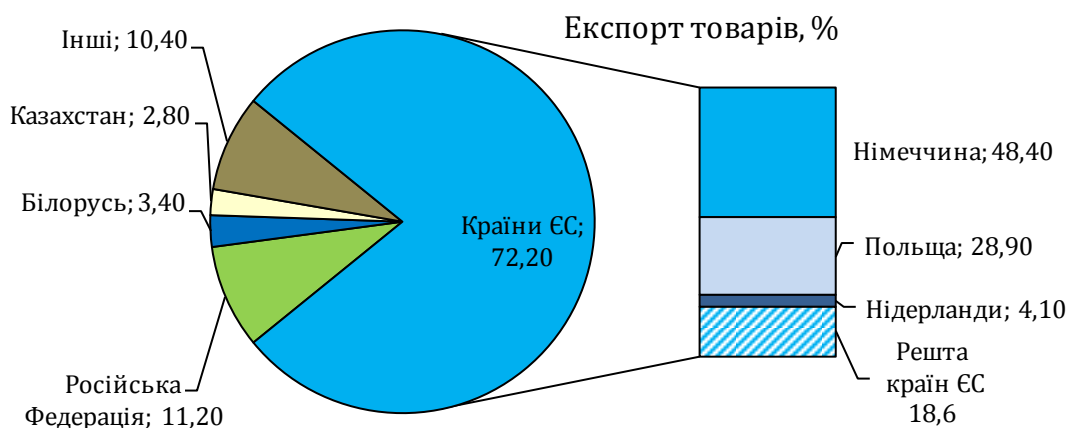

Рис. 1. Географічна структура експорту товарів* у 2015 р.

*Побудовано за даними Головного управління статистики у Волинській області [10]

До країн Європейського Союзу експортовано товарів на 455,9 млн дол. США, що на 25 % більше, ніж у 2013 р. З країн Євросоюзу надійшло товарів на 534, 4 млн дол. США, що на 37,1 % менше, ніж у 2013 р.

Серед інших країн світу найбільше експортували товарів у Російську Федерацію, Білорусь та Казахстан. Слід зауважити, що обмеження відносно українського експорту на ринках країн Митного союзу призвело до значного скорочення поставок до цих країн. Так обсяги експорту до Росії у 2015 р. скоротились на 52,3 %, до Казахстану – на 45,9 % порівняно з 2011 р.

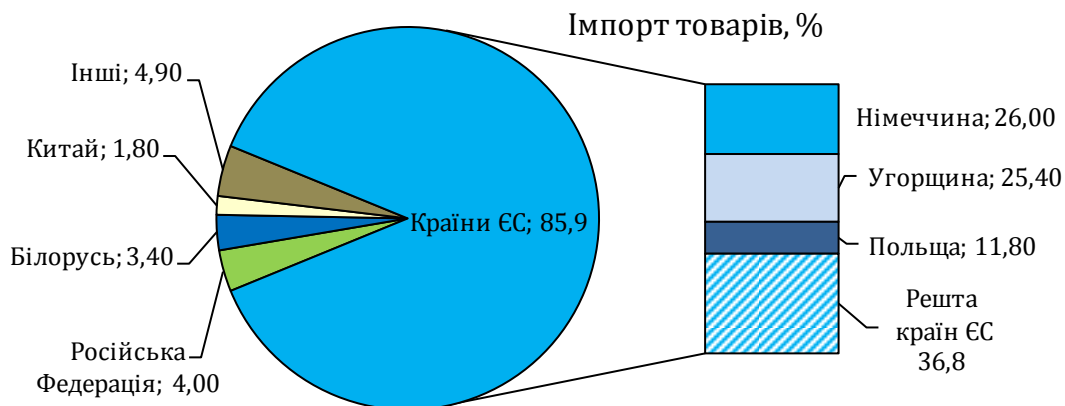

Рис. 2. Географічна структура імпорту товарів* у 2015 р.

*Побудовано за даними Головного управління статистики у Волинській області [10].

Європейський Союз є також і головним джерелом імпорتنих надходжень до регіону. Серед країн ЄС найбільше товарів отримано з Нідерландів, Німеччини, Польщі, Словаччини, Угорщини, Франції. Серед інших країн світу переважали поставки товарів з Білорусі, Китаю, Російської Федерації. Водночас за останні два роки різко скоротилися поставки з країн СНД. Якщо у 2011 році звітти надходило 22,3 % від загального імпорту в область, то у 2015 році цей показник становив 7,5 %.

У структурі експорту області послуги займають 7,5 %, а імпорту – 2,4 %. Протягом 2010-2013 рр. років спостерігалась активізація зовнішньої торгівлі послугами. У 2013 році їх було надано на суму 100 млн дол. США, що на 75,7 % більше, ніж у 2010 році. Проте у 2015 р. темпи їх падіння склали 33,1 % порівняно з 2013 р.

Таблиця 4. Показники зовнішньої торгівлі послугами* за 2010-2015 рр.

Показники	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Кількість країн партнерів	89	84	92	97	93	96
2. Кількість підприємств, що здійснювали зовнішню торгівлю послугами						
експорт	83	88	104	115	107	102
імпорт	167	159	230	251	213	194
3. Абсолютні показники зовнішньої торгівлі послугами, млн дол. США						
зовнішньоторговельний оборот	56,9	57,9	81,8	100,0	80,8	66,9
експорт	29,2	33,3	53,4	57,6	60,3	51,5
імпорт	27,7	24,6	28,4	42,4	20,5	15,4
сальдо	1,5	8,7	25,0	15,2	39,8	36,1
4. Темпи зростання зовнішньої торгівлі послугами, %						
зовнішньоторговельного обороту	–	101,8	141,3	122,3	80,8	82,8
експорту	–	114,0	160,4	107,9	104,7	85,4
імпорту	–	88,8	115,5	149,3	48,4	75,1

*Розраховано за даними статистичного щорічника Волині за 2015 рік та Головного управління статистики у Волинській області [9; 10]

Щодо структури експорту-імпорту послуг за районами і містами, то підприємствами Луцького району сформовано 81,2 % загальнообласного обсягу експорту послуг та 28,7 % – імпорту; підприємствами м. Луцька – 6,6 % та 44,9 %; м. Нововолинська – 4,1 % та 13,3 % відповідно. Позитивним показником є позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами, яке зростає в динаміці. Кількість місцевих підприємств, які надавали послуги за кордон, перевищує 100, а тих, що імпортували послуги з-за меж митної території нашої держави – 194.

Таблиця 5. Структура експорту-імпорту послуг за видами* за 2012-2015 рр.

Показники	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Експорт, %				
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	82,0	77,8	80,9	83,1
Транспортні послуги (автомобільний транспорт)	13,5	14,6	13,5	11,5
Імпорт, %				
Послуги, пов'язані з подорожами	23,2	19,3	26,0	28,8
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	20,1	14,2	21,5	15,8
Ділові послуги	11,2	8,6	17,8	14,8
Транспортні послуги	32,8	45,8	12,3	14,0
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	1,5	7,4	13,6	12,8

*Розраховано за даними статистичного щорічника Волині за 2015 рік та Головного управління статистики у Волинській області [9; 10]

Структуру експорту формували послуги з переробки матеріальних ресурсів та автомобільного транспорту. Слід зауважити, що у 2012 р. 100 % матеріальних ресурсів, які перероблялися, реалізувалися у внутрішній економіці, а у 2013-2015 рр. – за кордоном.

У структурі імпорту переважали послуги, пов'язані з подорожами, роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, ділові (професійні та консалтингові послуги, наукові, технічні та посередницькі) та послуги автомобільного транспорту.

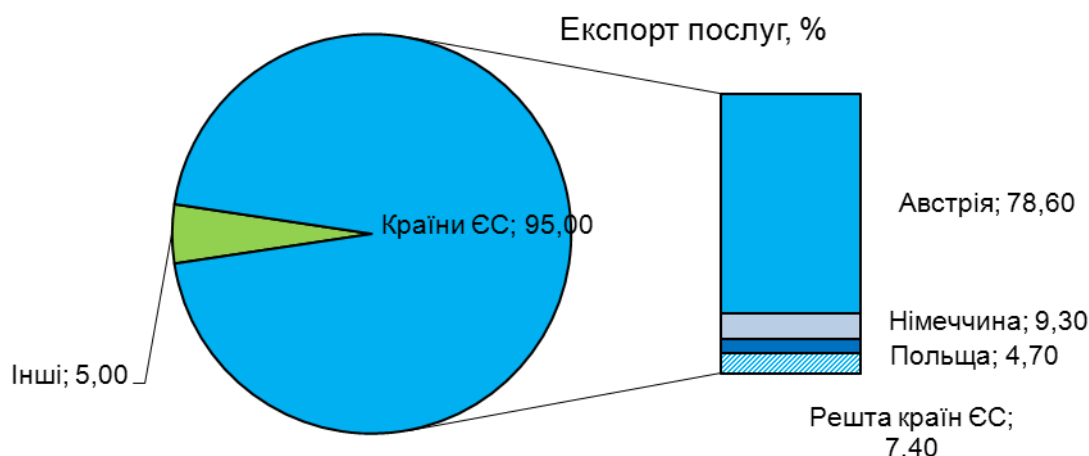

Рис. 3. Географічна структура експорту послуг* у 2015 р.

*Побудовано за даними Головного управління статистики у Волинській області [10].

Зовнішня торгівля послугами здійснюється з 93 країнами світу, основними з яких, є країни Європейського Союзу – на них припадало 95,0 % обсягів експорту та 81,3 % імпорту у 2015 р. Серед країн-членів ЄС найбільші обсяги послуг надавали Австрії, Німеччині, Польщі та Румунії, серед інших країн – Білорусі, Молдові, Панамі, Російській Федерації.

Обсяги експорту послуг у 2015 р., які надані країнам Європейського Союзу, склали 48,9 млн дол. США (86,6 % 2014 р.), а імпорту – 12,5 млн дол. США (76 % 2014 р.). Обсяги експорту послуг у 2015 р., які надані країнам СНД, склали 1490,8 тис. дол. США (54,3 % 2014 р.), а імпорту – 1456,3 тис. дол. США (102,2 % 2014 р.).

Основними партнерами в імпорті послуг серед країн ЄС були Італія, Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Польща, Румунія, Словаччина, Швеція. Серед інших країн найбільші обсяги послуг одержували від Казахстану, Російської Федерації та Швейцарії.

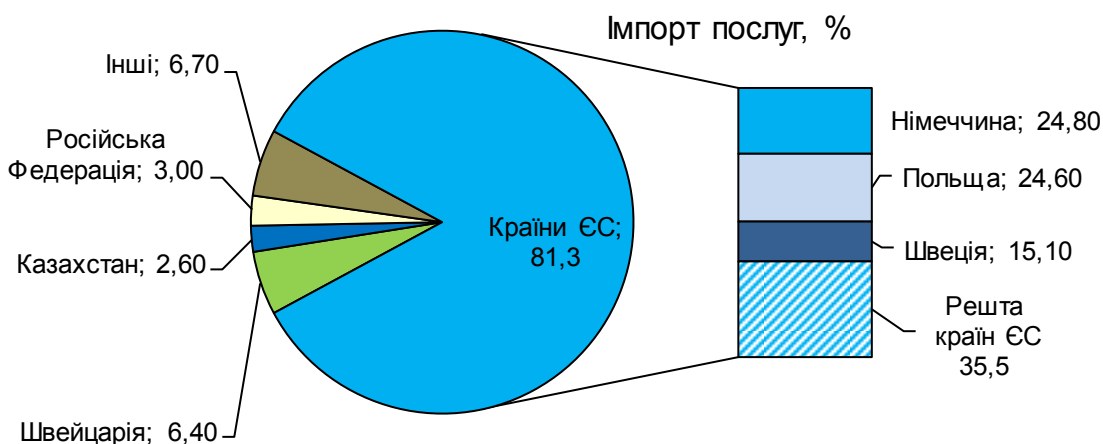

Рис. 4. Географічна структура імпорту послуг у 2015 р.

*Побудовано за даними Головного управління статистики у Волинській області [10].

Розподіл зовнішньоекономічних зв'язків за суб'єктами й методами товарного обміну характеризує інституціональна структура. Основними підприємствами -учасниками зовнішньоекономічної діяльності у Волинській області є ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», ТзОВ «ВОВ Рітейл», ТзОВ «Кроноспан УА», ПАТ «СКФ Україна», ПАТ «Волиньхолдинг», СП ТОВ «Модерн-Експо», ПрАТ «Теріхем-Луцьк», ТзОВ

Висновки та перспективи подальших розвідок

Проведене статистичне дослідження зовнішньоторговельної діяльності Волинської області дозволило сформувані характерні риси розвитку регіону:

- Питома вага області в зовнішньоторговельному обороті країни склала лише 1,5 %. Це свідчить про недостатній рівень розвитку міжнародних економічних зв'язків, який є виявом периферійності та низької конкурентоспроможності регіону.
- Розрахунок динаміки абсолютних показників зовнішньої торгівлі показав падіння їх абсолютних значень протягом 2014-2015 рр. Проте слід зауважити, що падіння експорту у 2015 р. проти 2013 р. склало лише 0,5 %, а імпорту – 43,7 %, що й призвело до появи позитивного сальдо зовнішньої торгівлі. Зменшення імпорту відбулось унаслідок девальвації національної валюти та скорочення обсягів надходження сировини, матеріалів та обладнання для задоволення вітчизняного виробництва.
- Волинь має широкий спектр зовнішньоекономічних зв'язків майже зі 100 країнами світу, проте останніми роками виразно спостерігається переорієнтація економіки регіону в географічному аспекті. У результаті цього найважливішим торговими партнерами області стали наступні країни ЄС – Австрія, Німеччина, Угорщина та, звичайно, Польща, а країни СНД, зокрема, Росія та Казахстан втратили свої позиції.
- У регіональному аспекті найбільш розвиненими центрами зовнішньоекономічної діяльності Волині є м. Луцьк, Луцький район, м.Нововолинськ та м. Ковель, на які припадає ~ 90 % зовнішньоторговельного обороту області.
- 95 % зовнішньоторговельного обороту регіону припадає на товари та 5 % – на послуги. Динаміка товарної структури області значно покращилась. Так частка машин, механізмів та електротехнічного обладнання в структурі експорту в 2000 р. складала 8,8 % проти 43,6 % у 2015 р. При імпорті домінує продукція машинобудування, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них; засоби наземного транспорту.

Таким чином, стратегічними напрямками розвитку зовнішньоторговельної діяльності Волинської області є збільшення обсягів експорту високотехнологічної продукції машинобудування, нарощування експортного потенціалу в туристичній та рекреаційних сферах; вихід с/г виробників на європейський ринок, поглиблення співпраці з країнами-партнерами ЄС; розширення географії ринків збуту товарів та послуг до країн Близького Сходу, Перської затоки, північної Африки, Латинської Америки, підвищення міжнародного іміджу області та її інвестиційної привабливості.

Список літератури

1. Бутко, М. Методологія оцінки ролі експортного потенціалу в економічному розвитку регіону [Електронний ресурс] / М. Бутко, М. Козік // Економіст. – 2015. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econ_2015_10_4.pdf.
2. Бікулова, Д. У. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньоторговельної діяльності регіонів України в контексті поглиблення інтеграційних процесів [Електронний ресурс] / Д. У. Бікулова, Н. В. Бондаренко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2014. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2014_1_46.pdf.
3. Бікулова, Д. У. Сучасні тенденції розвитку зовнішньоторговельної діяльності України та напрямки її удосконалення [Електронний ресурс] / Д. У. Бікулова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2015. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/pirpr_2015_1\(2\)_28.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/pirpr_2015_1(2)_28.pdf).
4. Вишинська, Т. Л. Сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами в Україні [Електронний ресурс] / Т. Л. Вишинська, О. В. Генералов, І. М. Севрук // ScienceRise. – 2015. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/text_2015_3\(3\)_9.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/text_2015_3(3)_9.pdf).
5. Голубова, Г. В. Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] / Г. В. Голубова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Економічна. – 2014. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhE_2014_1096_87_16.pdf.
6. Дашутіна, Л. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств регіонів України в умовах посилення зовнішньої та внутрішньої нестабільності [Електронний ресурс] / Л. О. Дашутіна // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2014. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vsna_ekon_2014_5_30.pdf.
7. Черчик, Л. Основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України [Електронний ресурс] / Л. Черчик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/echcenu_2015_2_6.pdf.

8. Офіційний сайт Державної служби статистики України / Статистична інформація про зовнішньоекономічну діяльність країни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
9. Статистичний щорічник Волинь 2014 рік / за ред. В. Ю. Науменка ; Головне управління статистики у Волинській області. – Луцьк : ТзОВ «Друкмаркет», 2015. – 496 с.
10. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
11. Шматковська, Т. О. Особливості відображення в обліку податку на додану вартість у зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс] / Т. О. Шматковська, А. О. Фатенок-Ткачук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/2980>.

References

1. Butko, M., Kozik, M. (2015). Metodolohiia otsinky roli eksportnoho potentsialu v ekonomichnomu rozvytku rehionu. *Ekonomist*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econ_2015_10_4.pdf.
2. Bikulova, D. U., Bondarenko N. V. (2014). Otsinka suchasnoho stanu ta perspektyv rozvytku zovnishn'otorhovel'noi diial'nosti rehioniv Ukrainy v konteksti pohlyblennia intehratsiinykh protsesiv. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpryemnytstva*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/piprp_2014_1_46.pdf.
3. Bikulova, D. U. (2015). Suchasni tendentsii rozvytku zovnishn'otorhovel'noi diial'nosti Ukrainy ta napriamky ii udoskonalennia. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpryemnytstva*. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/piprp_2015_1\(2\)_28.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/piprp_2015_1(2)_28.pdf).
4. Vyshyns'ka, T. L., Heneralov, O. V., Sevruc, I. M. (2015). Suchasnyj stan zovnishn'oi torhivli tovaramy v Ukraini. *ScienceRise*. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/texc_2015_3\(3\)_9.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/texc_2015_3(3)_9.pdf).
5. Holubova, H. V. (2014). Statystychnyj analiz zovnishn'oi torhivli Ukrainy. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina*. Seriiia Ekonomichna. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhE_2014_1096_87_16.pdf.
6. Dashutina, L. O. (2014). Zovnishn'oekonomichna diial'nist' pidpryemstv rehioniv Ukrainy v umovakh posylennia zovnishn'oi ta vnutrishn'oi nestabil'nosti. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu*. Seriiia : *Ekonomika i menedzhment*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vsna_ekon_2014_5_30.pdf.
7. Cherchyk, L. (2015). Osnovni problemy zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti pidpryemstv Ukrainy. *Ekonomichnyj chasopys Skhidnoievropejs'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/echcenu_2015_2_6.pdf.
8. Ofitsijnyj sayt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. *Statystychna informatsiia pro zovnishn'oekonomichnu diial'nist' krainy*. (2016). Retrieved from: <http://ukrstat.gov.ua>. (Accessed March 2016).
9. *Statystychnyj schorichnyk Volyn' 2014 rik*. (2015). Holovne upravlinnia statystyky u Volyns'kij oblasti. Lutsk, TzOV «Drukmarket».
10. *Ofitsijnyj sayt Holovnoho upravlinnia statystyky u Volyns'kij oblasti*. (2016). Retrieved from: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>. (Accessed March 2016).
11. Shmatkovs'ka, T. O., Fatenok-Tkachuk, A. O. (2010). Osoblyvosti vidobrazhennia v obliku podatku na dodanu vartist' u zovnishn'oekonomichnij diial'nosti. *Naukovyj visnyk Volyns'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. Retrieved from: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/2980>.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2016 р.